

Дистанційна форма навчання як інноваційний підхід до викладання англійської мови у закладах вищої освіти

Уточнено сутність терміна «інновація» та поняття «дистанційне навчання»; проаналізовано шляхи вдосконалення навчального процесу за допомогою дистанційної форми навчання англійської мови в закладах вищої освіти; розкрито переваги та труднощі дистанційного навчання; теоретично обґрунтовано основні дидактичні підходи до вивчення англійської мови за умови реалізації дистанційного навчання; зроблено висновки щодо впровадження освітніх технологій дистанційної форми навчання на факультеті іноземних мов Каразінського університету.

Ключові слова: інновація, технологія, дистанційне навчання, навчальний процес, англійська мова.

O. G. Saprunova
saprunovaelena19@gmail.com

Distance learning as an innovative approach for teaching English at a higher school

Terms «innovation», «Distance learning» are defined in the article; ways of improving DL educational process at a higher school are analyzed; DL advantages and disadvantages are revealed; basic didactic approaches of teaching English through DL are grounded theoretically; the conclusions about the implementation of DL educational technologies at the Department of English Language at a higher school are formulated.

Key words: innovation, technology, Distance learning (DL), educational process, the English language.

Сьогодні в умовах карантину пріоритетними завданнями державної політики України у сфері вищої освіти стає впровадження у навчальний процес дистанційної форми навчання, що спрямована на вирішення широкого кола проблем якості освіти у сучасному ЗВО.

Слід зазначити, що розвиток освіти і науки безпосередньо залежить від інноваційних процесів, що відбуваються сьогодні у різних сферах життя нашої країни.

Справді, ідеї інноваційного навчання широко розробляються і застосовуються практиками у всьому світі. Сам термін «інновація» походить від англійського слова «innovation» і латинського «innovatio». Він означає оновлення в різних сферах життя на основі досягнень науки і передового досвіду. Цей термін пов'язаний із введенням нового – в контексті модернізації та реформ. Зокрема, з метою реформування всієї системи освіти на основі прогресивних інноваційних педагогічних технологій та науково-методичних досягнень Міністерством освіти і науки України 2000 року було розроблено Концепцію дистанційного освіти [2, с. 204].

Слід мати на увазі, що в теперішніх умовах існування ЗВО таким інноваційним підходом набуття знань є дистанційне навчання (далі – ДН), що потребує активної участі і напруженої розумової роботи як від студента, так і від викладача.

Проте, існують різні погляди на ДН. Зокрема, вчений П. Тихоміров під поняттям «дистанційна освіта» розуміє сучасну форму заочної освіти з використанням засобів телематики і мультимедіа [2, с. 202]. Інші вчені розглядають ДН передусім як освітню систему, засіб або процес, самостійну форму освіти (разом з очною, заочною формами освіти); сукупність інформаційних технологій [2, с. 206]. Проте Європейська комісія визначає дистанційне (електронне) навчання як використання нових технологій мультимедіа й інтернету для підвищення якості навчання за рахунок поліпшення доступу до ресурсів і сервісів, а також віддаленого обміну знаннями й спільної роботи [3, с. 216].

Крім того, деякі вчені вважають дистанційне навчання добре структурованим комплексом, що містить:

- а) самостійну роботу студентів із вивчення матеріалу;
- б) спілкування з викладачем;
- в) спілкування з однокурсниками електронною поштою або у режимі реального часу;
- г) групове обговорення досліджуваної теми;
- д) гіпертекстову освітню програму з посиланнями на джерела;
- е) текстовий виклад навчального матеріалу у вигляді друкованих посібників або електронної версії;
- ж) текстові роботи або проекти, що подаються інструктору;
- з) онлайн-овий або офлайн-овий іспит [1, с. 231].

Отже, сьогодні саме дистанційна форма навчання є однією із основних інноваційних форм роботи для набуття знань студентами факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Слід зазначити, що розвиток навичок спілкування англійською мовою, особливо фаховою, у студентів немовних факультетів університету є основним напрямом роботи кафедри англійської мови. Проте попри карантин викладачами кафедри було реалізовано можливість вивчати певні дисципліни в повному обсязі дистанційно – незалежно від місця перебування студентів.

Зокрема, для проведення онлайн-занять потрібно було використовувати різні платформи: Google Classroom, Moodle – для письмових робіт, Zoom і Skype – для проведення занять із виконанням комунікативних вправ. Зазвичай навчання мало не тільки письмовий або усний характер – воно насамперед було взаємодоповнювальним.

На відміну від традиційного аудиторного підходу в навчанні, всі студенти в кожній групі на різних факультетах особисто отримували план роботи на семестр, що давало їм змогу правильно розподіляти час для виконання як письмових, так і усних завдань, бачити, які знання вони можуть опанувати до завершення семестру.

Ми висловлюємо думку, що в умовах карантину ДН можна визначити як форму очної освіти для проведення як майже всіх форм роботи

(лекцій, практичних, семінарських занять, самостійної роботи студентів; навчальних конференцій; консультацій; індивідуальних занять), так і різних форм контролю та оцінювання знань, умінь та навичок студентів (заліки, іспити, захист курсових, дипломних і магістерських робіт).

Наведемо лише декілька методів викладання англійської мови за допомогою ДН.

По-перше, дуже перспективним, на наш погляд, було виконання студентами вправ на аудіювання у вигляді домашнього завдання. Це дало їм достатньо часу, щоб прослуховувати потрібну інформацію стільки разів, скільки було потрібно для повного її розуміння і засвоєння. Другим кроком був запис тексту англійською мовою та його письмовий переклад українською. У такий спосіб було змінено алгоритм виконання завдань на аудіювання. Певна модернізація була потрібна для отримання добрих результатів у вивченні англійської мови з урахуванням швидкого засвоєння нової лексики.

По-друге, на заняттях з усної практики студентам було запропоновано доповнити тему, яка вивчалася, ідентичним матеріалом з інтернету, але більш кольоровим та інформативним, що, зі свого боку, сприяло швидкому засвоєнню нових лексичних одиниць, їхньому вільному володінню та вживанню в усній темі, яку всі студенти з групи розповідали наприкінці заняття. Навчальний процес мав нестандартний та цікавий характер: усі студенти почувалися розкуто, більш активно працювали, швидше і з великим бажанням долучалися до спілкування іноземною мовою.

По-третє, практика довела, що ефективним у навчанні граматики англійської мови було попереднє самостійне вивчення студентами граматичних правил (файли з граматичними правилами розсилалися кожному студенту окремо через Google Classroom) – і тільки потім отримані знання закріплювалися на заняттях.

Також слід зауважити, що ДН охоплює всіх студентів, які можуть займатися з комп'ютера, планшета і навіть з телефона, не пропускаючи занять. Але на наш погляд, не всі можуть навчатися дистанційно, тому краще планувати заняття у зручний для студентів час, не перевантажуючи їх роботою за комп'ютером.

Крім того, дистанційна форма навчання вимагає від викладачів більшої підготовки: написання планів роботи для груп, постійного контролю кожного учня за виконанням письмових робіт із подальшою їхньою перевіркою. З боку студентів також спостерігалася інтенсивна робота, оскільки вони були відповідальні не тільки за роботу на заняттях із викладачем, але й за виконання письмових домашніх завдань. Слід зауважити те, що ДН наближається до індивідуального, якщо мати на увазі постійну перевірку письмових домашніх завдань і можливість контролювати студента в індивідуальному порядку. Проте основною проблемою під час ДН зали-

шається те, що викладачі не знають, чи сам студент виконує усі види письмових робіт (поурочні, самостійні, контрольні, залікові, іспити), які надсилаються на Google Classroom або Moodle.

Отже, ми вважаємо, що у період карантину в державі дистанційна форма навчання стає невіддільною складовою сучасного освітнього процесу у ЗВО, яка визначається високим рівнем професіоналізму викладача, змінює характер його діяльності. Проте, на відміну від традиційних методів навчання, ДН в умовах вищої школи підвищує професійну компетентність викладачів і сприяє ефективній реалізації навчального процесу взагалі та досягненню високих якісних результатів у вивченні англійської мови зокрема.

Література

1. Інтернет в гуманитарном образовании: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / за ред. Е. С. Полат. – Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 272 с.
2. Носков А. В., Кальянов А. В. Інноваційні технології у гуманітарному вузі. – Донецьк : Лебедь, 2002. – 288 с.
3. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі : монографія / В. І. Луговий, М. М. Левшин, О. Ф. Бондаренко та ін.; Нац. акад. пед. наук України, ін-т вищ. освіти. – Київ : Педагогічна думка, 2011. – 260 с.